

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р инж. Екатерина Тодорова – Лесотехнически Университет (ЛТУ),
кат. „Екология, опазване и възстановяване на околната среда“
върху материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „професор“ по дисциплината „Екологичен
мониторинг“, в професионално направление 4.4. Науки за земята,
научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“

В конкурса за професор по «Екологичен мониторинг», обявен в Държавен вестник, бр. 42/03.06.2016 г. и в сайта на Лесотехнически университет за нуждите на катедра «Екология, опазване и възстановяване на околната среда» към факултет «Екология и ландшафтна архитектура», като кандидат участва

доц. д-р Мариана Генова Дончева-Бонева от Лесотехнически Университет

1. Кратки биографични данни

Доц. д-р Мариана Дончева е завършила Висшия Лесотехнически Институт през 1979г. като инженер по горско стопанство със специализация «Опазване на природната среда». Започва работа като специалист в секция «Опазване на ландшафтите и екосистемите» към Научновнедрителския и информационен център към Комитета за опазване на околната среда, който от 1987г. е в структурата на Министерство на околната среда. В периода 1992-1993г. е научен сътрудник в Института за гората на БАН, а от 1993 г. е гл.асистент в ЛТУ. През 1997г. заема академичната длъжност «доцент» по «Замърсяване на въздуха и въздействие върху екосистемите», научна специалност «Екология и опазване на екосистемите». Ръководител е на катедра „Екология, опазване и възстановяване на околната среда“ от 1999г. – до 2016г., а от началото на 2016 г. е Декан на Факултета по „Екология и ландшафтна архитектура“.

В табличен вид са посочени изискванията за образователното и професионално развитие по Раздел V, глава III на Правилника за развитието на академичния състав в ЛТУ за заемане на академичната длъжност „професор“ по показатели и съответствието им по представените от доц. д-р М.Дончева документи.

Показатели	Изисквания	Оценка на съответствието
Придобита образователна и научна степен «доктор»	По чл. 65 (1), т.1	Да, през 1988 г.
Заемана академичната длъжност «доцент» в ЛТУ не по-малко от 2 академични години или в друго висше училище или научна организация не по-малко от 5 години	По чл. 65 (1), т.2	Да, от 1997 г – досега е „доцент“ в ЛТУ или 19 години
Представени публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания, които не повтарят представените такива за придобиване на научната степен „доктор“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“	По чл. 65 (1) т.3 и т.4	Да, 2 бр. монографии + 57 бр. публикации от общо 107 броя

2. Общо описание на представените материали

Кандидатът доц. д-р Мариана Генова Дончева-Бонева участва в конкурса за «професор» с:

- ✓ Монографии – 2 броя (№№1,2) при препоръчителен минимум 1 брой по Приложение 14 на наукометричните изисквания за получаване на научна степен и

процедурни правила за заемане на академични и преподавателски длъжности в ЛТУ;

- ✓ Издадени книги и студия – 6 (№№ 3,4,5,6,7,8) от общо 13 броя;
- ✓ Учебници – 1 брой (№51), което отговаря на изискуемия минимум;
- ✓ Отпечатани учебни пособия – 8 броя (№№52,53,54,55,56,57,58,59) при изискуем минимум 2 броя;
- ✓ Публикации – 35 броя (№9-43) при изискуем минимум от 20 броя при наличие на монография;
- ✓ Публикувани резюмета от научни форуми (№№44, 45)– 2бр., като 1 –то е резюме на статия под печат
- ✓ Доклади с презентации на научни форуми (№№46, 47, 48, 49) – 4 броя
- ✓ Постер (№50) – 1 брой

или общо с 59 броя научни трудове, които пряко или косвено са в областта на „Екологичния мониторинг“. Общият брой на научните трудове на доц. Дончева е 107.

В съответствие с Приложение 9 за класификация на публикациите по наукометричните изисквания за получаване на научна степен и процедурни правила за заемане на академични и преподавателски длъжности в ЛТУ, за настоящия конкурс кандидатът представя 5 публикации в списания с Импакт фактор; 2 публикации в чуждестранни реферирани списания, 9 публикации в български реферирани от общо 12, в нереперирани списания 9 публикации от общо 23. Следователно публикациите в реферирани български и чуждестранни издания са 16 бр. при изискуем минимум в конкурс за „професор“ от 5 бр. при публикувана монография. Публикациите в сборници от научни форуми са 7 от общо 25 броя в национални и 11 от общо 15 броя в международни форуми, както и 2 бр. научно-популярни публикации. Научните изследвания и получените резултати в тях са популяризирани чрез участие в 7 национални (на 3, от които доц. Дончева е ръководител) и 6 международни научни форуми.

Кандидатът има 5 самостоятелни публикации, което съответства на изискуемия минимум от 5 публикации от общо 16 самостоятелни публикации.

Всичко посочено по-горе, показва че кандидатът не само покрива, а и по повечето от критериите надвишава изискванията за придобиване на академичната длъжност „професор“, в съответствие с критериите за заемане на академичните длъжности в ЛТУ (Приложение 14).

3. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (известни цитирания)

От общо 76 цитата, доц. М. Дончева-Бонева е посочила 63 цитата (при изискуем минимум от 20 цитата), с които участва в настоящия конкурс. Нейните трудове са цитирани 33 пъти в реферирани списания (при изискуем минимум 10 цитата), включително 13 в списания с Импакт фактор, 11 пъти в нереперирани списания и 19 пъти в учебни помагала, монографии, дисертации и други. Цитатите са позитивни, като служат за база и сравнение на следващи научни изследвания.

4. Обща характеристика на дейността на кандидата

4.1. Учебно-педагогическа дейност

Доц. М. Дончева е автор на 7 учебни програми в ЛТУ, факултет ФЕЛА, от които 5 самостоятелни и 2 в съавторство, което многократно надхвърля изискването от авторство на 1 учебна програма. Пет от програмите са за ОКС «Бакалавър», а две – за ОКС «Магистър». Кандидатът е автор и на 2 учебни програми за «Университет Юнион» в Белград, Сърбия. Тя

е титуляр на 5 дисциплини, при изискуем минимум 1 дисциплина и 2 модула от дисциплини.

През 2011 и 2012 г. е ръководител на 2 броя инфраструктурни проекти за изграждане на научна лаборатория по «Екология» и «Учебна лаборатория по рекултивация и екологичен мониторинг» на територията на ЛГУ, при изискуем минимум 1 участие.

Доц. Дончева участва в комисии по разработване на 3 бр. учебни планове – 2 бр. за ЛГУ за ОКС «Магистър» и 1 бр. – за «Университет Юнион» в Белград, Сърбия за ОКС «Бакалавър», при изискуем минимум 1 брой. Тя е Председател на Комисия за актуализиране на учебните планове на спец. «Екология и опазване на околната среда» за ОКС «Бакалавър» и ОКС «Магистър» - заповед №1723/31.01.2013 на Ректора на ЛГУ.

Доц. Дончева участва активно и в акредитационни процедури, както следва:

- В ЛГУ - 2 броя – през 2007 и 2013 г. чрез подготовка на Доклад-самооценка на програмна акредитация на специалност «Екология и опазване на околната среда», професионално направление 4.4. Науки за земята и 1 брой- през 2010 г. чрез подготовка на Доклад за постакредитационен контрол;

- В Национална агенция за оценяване и акредитация за програмна акредитация – общо 14 броя за ОКС «Бакалавър», ОКС «Магистър» и докторски програми, както следва:

- като експерт за програмна акредитация по проф. направление 4.4 Науки за земята от област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика по програми в Аграрен университет – Пловдив; Минно-геоложки университет – София; Пловдивски университет „П.Хилендарски“ и филиали в гр. Смолян и в гр. Кърджали, ЮЗУ „Неофит Рилски“ и ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“;

- като експерт за програмна акредитация по проф. направление 4.3 Биологически науки от област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и Пловдивски университет;

Доц. Дончева участва в 4 национални образователни проекта и 3 международни образователни проекта, за които е подготвила съответния обучителен материал (лекции, презентации, брошури). Проектите могат да се разделят в 2 основни направления:

- едните допринасят за внедряване на интердисциплинарния подход в обучението по екология и опазване на околната среда, критичен анализ на състоянието на обучението във ФЕЛА, както и преглед на съвременните европейски и световни практики в обучението по „Екология и опазване на околната среда“, актуализирани учебни програми;

- другите задълбочават знанията по отношение на атмосферния въздух, управление на качеството на въздуха и намаляване на „въглеродния отпечатък“ при оползотворяване на биоразградими отпадъци, екологосъобразно управление на природните ресурси, обучение за същността и подхода при мониторинг на горите и др.;

Доц. Дончева е съръководител в обучението на 3-ма докторанти. Единият е във заочна форма на обучение, отчислен с право на защита, а другите двама са редовни докторанти, като единият от тях е отчислен с право на защита и предстои разглеждане на дисертацията му в катедрата. Това е предпоставка за достигане в бъдеще на изискуемия минимум от 1 бр. успешно защитил докторант. В момента доц. Дончева е ръководител на 1 докторант, което отговаря на изискуемия минимум.

Доц. М. Дончева е ръководител на 26 дипломанта, които успешно са придобили съответната образователна квалификационна степен. Общо 7 студенти и редовни докторанти са включени в 6 научноизследователски проекта, свързани с замърсяването на

въздуха и въздействието му върху различни екосистеми. В резултат от съвместната работа със студентите по проектите, доц. Дончева има 5 публикации със студенти.

На университетско ниво, кандидатът е водещ функционален експерт, който носи отговорност пред ръководството на ЛТУ за организацията и контрола на реализацията на дейностите по проект BG05PO001-3.3.07-0002 „Студентски практики“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ към Министерство на образованието и науката за периода 2013 – 2014 г.

В периода 2005-2014 г., доц. М. Дончева е член на вътрешни за ЛТУ комисии и съвети, както следва:

- Методичен съвет на Центъра за следдипломно обучение и квалификация – Заповед №533/01.12.2005

- Комисия по качеството на обучение към ФЕЛА – Заповед №1397/19.12.2007

- Комисия за подготовка на документи за програмна акредитация по специалност «Екология и опазване на околната среда», проф.направление 4.4. Науки за земята- Заповед №1072/20.12.2011;

- Комисия по академично израстване – Заповед 1182/07.02.2012

- Комисия по атестиране към ФЕЛА – Заповед 1182/07.02.2012

- Комисии за провеждане на събеседване с кандидати за заемане на академичната длъжност «асистент» - 3 бр.;

- Комисии за провеждане на приемни изпит за зачисляване на докторанти – 3 бр.;

През 2013 г., доц. Дончева е ръководител на 1 специализант по „Оценка на въздействието върху околната среда“.

Доц. М. Дончева е рецензент на 3 учебни програми за бакалаври и 4 учебни програми за магистри.

Професионализма на кандидата е признат от научната общност, тъй като за периода 2012-2015 г., те е избрана за член на 8 бр. научни журита за получаване на образователна и научна степен „доктор“ и за заемане на различни академични длъжности в различни университети и институти.

4.2. Научна и научноприложна дейност

Доц. М. Дончева участва в 7 международни, 19 национални и 5 финансирани от ЛТУ научноизследователски проекта, което многократно надвишава изискуемия минимум от участие в 3 проекта. Тя е ръководител на 7 проекта, което надвишава двукратно изискването от 3 проекта.

Участва в редколегията на 2 сборника с доклади от конференции, както и в ръководството на 3 национални научни форуми.

Доц. Дончева е член на авторитетни професионални организации ICP-Forests (международна) и Съюза на учените в България.

В областта на комплексния екологичен мониторинг доц. Дончева е взела участие в 9 научни проекта. В областта на мониторинга на антропогенното въздействие върху компонентите на околната среда е участвала в 17 научно- приложни проекта. В областта на парниковите газове и намаляването на „въглеродния отпечатък“ участва в 5 научни проекта. Участието в посочените проекти е удостоверено чрез договори, референции и сертификати. Кандидатът се утвърждава като експерт в сектор «Земеползване, промяна в земеползването и горското стопанство». Тя е член на:

- Група към МОСВ за разработване на „Национален план за действие за изменение на климата (2012-2020 г.)“, София, 2011

- Представител на ЛТУ в МОСВ за годишна национална инвентаризация, с мотив че е участвала в работния колектив по проект „Методика за изчисляване на емисии и поглътителни на парникови газове“, в рамките на който е направена и първата за страната инвентаризация на парникови газове от сектор ИЗПИЗГС, 2012 г.

Доц. М. Дончева е експерт към МОСВ по ОВОС и ЕО, доказано чрез удостоверение № 44/2001 с компетентност „Растителен свят“ и удостоверение № 1587/2009 с компетентност „Качество на атмосферния въздух“. Тя е ръководител на 8 екипа, разработили Доклади за ОВОС и/или Екологична оценка и участник в над 20 експертни екипа, разработили Доклади за ОВОС и/или ЕО. Тя е вещо лице по съдебноекологична експертиза към Административен съд, гр.София.

Научната, научноприложната и учебната дейност на кандидата отговарят напълно на наукометричните изисквания на Лесотехническият Университет за заемане на академичната длъжност „професор“.

4.3. Внедрителска дейност

Представените публикации и документи за участие в проекти в областта на комплексния екологичен мониторинг са по международни програми (ICP-Forest), които се изпълняват в продължение на 30 години (Международна кооперативна програма „Оценка и мониторинг на въздействие на замърсения въздух върху горските екосистеми (МГЕ-I ниво - широкомащабен мониторинг)) и 18 години (Международна кооперативна програма «Оценка и мониторинг за въздействие на замърсения въздух върху горските екосистеми (МГЕ-II ниво-интензивен мониторинг). Всичко това показва устойчивост на научната работа, която допринася за подобряване на резултатите от дейностите по опазване на околната среда.

Разработените методи, методики и подходи се използват на практика, като метода за биологичен мониторинг е включен в Националната програма за биологичен мониторинг, а методиката за изчисляване на емисиите и поглъщането на парниковите газове от сектор „Земеползване, промени в земеползването и горското стопанство“ се използва при ежегодната инвентаризация на парникови газове в България.

4.4. Приноси

Приемам представената справка за основните научни, научно-приложни и методични приноси в трудовете на доц. Мариана Дончева, които са в 3 научни направления: комплексен екологичен мониторинг, мониторинг на антропогенните въздействия върху компонентите на околната среда и «въглероден отпечатък»- емисии и възможности за намаляването му. Приносите са оригинални и научно аргументирани. По-важните от тях са:

- Създаване на база данни за стационарните Витиня, Юндола и Старо Оряхово по отношение на: качеството на въздуха в района по отношение на 17 химични показателя на хектар площ, под склопа на насажденията и на открито в района на стационарните, както и за основните метеорологични елементи;

- Установяване на тенденции с периоди на влошаване и подобряване на състоянието на горите в резултат на различни абиотични и биотични причини в районите на Средна гора, Витоша, Рила, Западна Стара планина и Странджа;

- Определяне на регионални стойности за съдържанието и съотношенията между азот и другите макроелементи, като критерий за оценка на минералното хранене на растенията;

- Инвентаризиране за първи път на национално ниво на парниковите газове от сектор „Земеползване, промяна в земеползването и горското стопанство“, (Ръководството за добри практики на Междуправителствения панел по изменение на климата, GPG IPCC,

2003). Доказване на годишните емисии/поглъщане на въглероден диоксид по видове земеползване и при промени в земеползването за периода 1998-2008 г.;

- Разработване на раздел „Земеползване, промяна в земеползването и горското стопанство“ от Третия национален план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020 г., с предложени мерки за увеличаване на поглъщането и запасите на въглерод в горите, който се включва за първи път в такъв документ на национално ниво;

5. Оценка на личния принос на кандидата

От представените материали за участие в конкурса се вижда, че кандидатът има значително и безспорно лично участие във всички посочени по-горе дейности и публикации.

6. Критични бележки

Нямам критични бележки към кандидата.

7. Лични впечатления

Познавам кандидата доц. М. Дончева-Бонева от 1999 г. В работата си като преподавател, тя влага творчество, труд и старание, така че да мотивира студентите в процеса на обучение. За това допринасят и собствените ѝ усилия за непрекъснато повишаване на квалификацията (сертификат за успешно завършен курс по «Методика на академичното обучение по проект BG051PO001-3.1.09-0019 «Изграждане на единна система за квалификация и кариерно израстване на преподавателите на ЛТУ-София» чрез дистанционен курс) и прилагане на нови и добри практики на обучение, стимулиращи самостоятелната работа и научното търсене у студентите. Полага изключително усърдие, толерантност, но и твърдост за подобряване на учебната и научно-изследователска работа в катедра «Екология и опазване на околната среда», а от февруари 2016 г. и във факултета, на който е Декан, както и за престижа на Лесотехническият университет.

8. Заключение

Направеният преглед на научната продукция, учебната, административната и приложната дейност на доц. д-р Мариана Дончева-Бонева показва, че тя изпълнява всички наукометрични изисквания за академичната длъжност „Професор“ в ЛТУ, а по ред показатели чувствително ги превишава. Доц. М. Дончева-Бонева е утвърден преподавател в ЛТУ, който се ползва с авторитет сред преподавателската колегия и студентите, проявява творчество, гъвкавост и адаптивност пред предизвикателствата на съвременното обучение на студенти и докторанти, като има подход да ги мотивира за придобиване на задълбочени знания.

Във връзка с посоченото по-горе, предлагам на уважаемото научно жури доц. д-р Мариана Генова Дончева-Бонева да бъде избрана за „професор“ по професионално направление 4.4. Науки за земята, научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“.

17.09.2016 г.

Член на жури:

/доц.